

Годованець Оксана Іванівна,
доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри стоматології дитячого віку,
Буковинський державний медичний університет
ORCID ID: 0000-0002-1889-3893
SCOPUS ID: 57216310797
м. Чернівці, Україна

Кузняк Богдан Васильович,
аспірант кафедри стоматології дитячого віку,
Буковинський державний медичний університет
ORCID ID: 0009-0003-0380-1997
м. Чернівці, Україна

Вітковський Олександр Олександрович,
доцент кафедри стоматології дитячого віку,
Буковинський державний медичний університет
ORCID ID: 0000-0001-7583-2619
м. Чернівці, Україна

Морараш Юлія Анатоліївна,
студентка стоматологічного факультету,
Буковинський державний медичний університет
ORCID ID: 0009-0008-3688-4940
м. Чернівці, Україна

Оцінка чинників ризику розвитку захворювань тканин пародонта в дітей за даними анкетування

Вступ. Захворювання тканин пародонта в дітей є широко розповсюдженою патологією, що пов'язано з мультифакторною природою захворювань.

Тому **метою** нашої роботи було проаналізувати пародонтопатогенні чинники, виявлені під час анкетування дітей віком 12-15 років м. Чернівці та встановити взаємозв'язок між способом життя, харчуванням, шкідливими звичками, соматичною патологією та станом тканин пародонта в дітей.

Було проведено анкетування дітей за допомогою Google-форми. Загальна кількість респондентів склала 155 осіб віком 12-15 років. Питання були об'єднані в декілька блоків, а саме збір загальних даних, інформація про спосіб життя та блок стоматологічних питань, що дають уявлення про захворюваність тканин пародонту. Використані методи описової статистики. Згідно з даними анкетування: 47,3 % респондентів харчуються без чіткої системи, 80 % дітей надають перевагу солодощам, 60 % респондентів, споживає бутильовану воду, 20 % – криничну, а в 29,1 % випадків мають місце системні захворювання.

Висновки. Таким чином, не зважаючи на значну просвітницьку та профілактичну роботу серед населення, проблемними залишаються питання раціонального харчування, що, своєю чергою, несе прямий негативний вплив на стоматологічне здоров'я, а саме стан тканин пародонта. Результати анкетування показали, що рівень знань дітей є недостатнім для формування правильних гігієнічних навичок, а також, необхідність проведення профілактичних заходів щодо захворювань тканин пародонта.

Ключові слова: діти, захворювання тканин пародонта, чинники ризику, гігієна ротової порожнини, анкетування.

Godovanets Oksana Ivanivna, Doctor of Medicine, Professor, Head of the Department of Pediatric Dentistry, Bukovinian State Medical University, ORCID ID: 0000-0002-1889-3893, Chernivtsi, Ukraine

Kuzniak Bohdan Vasylovich, Postgraduate Student at the Department of Pediatric Dentistry, Bukovinian State Medical University, ORCID ID: 0009-0003-0380-1997, Chernivtsi, Ukraine

Vitkovskiy Oleksandr Oleksandrovich, Associate Professor at the Department of Pediatric Dentistry, Bukovinian State Medical University, ORCID ID: 0000-0001-7583-2619, Chernivtsi, Ukraine

Morarash Julia Anatoliyivna, Student at the Faculty of Dentistry, Bukovinian State Medical University, ORCID ID: 0009-0008-3688-4940, Chernivtsi, Ukraine

The assessment of risk factors for the development of diseases of periodontal tissue in childhood due to survey data

Introduction. Diseases of periodontal tissue in childhood is a widespread pathology that is associated with the multifactorial nature of illness. Therefore, the target of our work was to analyze periodontopathogenic factors identified during the survey of children aged 12-15 years in Chernivtsi and to establish the relationship between lifestyle, nutrition, bad habits, somatic pathology and the condition of periodontal tissues in children.

A survey of children was conducted using a Google form. The total number of respondents was 155 people aged 12-15 years. The questions were combined into several blocks, namely the collection of general data, lifestyle information and a block of dental questions giving an idea of the incidence of periodontal tissues. Methods of descriptive statistics were used.

According to the survey: 47.3% of respondents eat without a clear system, 80% of children prefer sweets, 60% of respondents consume bottled water, 20% – crinic, and in 29.1% of cases there are systemic diseases.

Conclusions. Thus, despite the significant educational and preventive work among the population, issues of rational nutrition remain problematic, which, in turn, has a direct negative impact on dental health, namely the condition of periodontal tissues. The results of the survey showed that the level of knowledge of children is insufficient for the formation of proper hygienic skills, as well as the need for preventive measures for parodont tissue diseases.

Key words: children, periodontal tissue diseases, risk factors, oral hygiene, questionnaires.

Вступ. Захворювання тканин пародонта в дітей є широко розповсюдженою патологією, що посідає друге місце за частотою після карієсу зубів. Різні регіони України показують відмінну поширеність та інтенсивність ураження тканин пародонта, що, насамперед, пов'язано з мультифакторною природою захворювань [1-3].

Як відомо, причиною розвитку запальних процесів у тканинах пародонта є порушення балансу між мікробними агентами та захисними механізмами ротової порожнини дитини [4, 5]. Мікрофлора зубного нальоту, бляшки, каменю вступає в активну взаємодію з розташованими під сулькулярним епітелієм тканинними елементами, запускаючи патологічні реакції через активацію прозапальних елементів [6, 7].

Важливу роль у запуску патологічних реакцій у тканинах пародонта має аліментарний чинник, що реалізує свою дію через місцеві та системні впливи [8-10]. Крім того, багато соматичних захворювань та функціональних станів, що мають вплив на метаболічний фон у дітей, впливають на розвиток запальних процесів у тканинах пародонта [11-14].

Тому метою нашої роботи було проаналізувати пародонтопатогенні чинники, виявлені під час анкетування дітей віком 12-15 років м. Чернівці та встановити взаємозв'язок між способом життя, харчуванням, шкідливими звичками, соматичною патологією та станом тканин пародонта в дітей.

Методологія та методи дослідження. Для вивчення чинників ризику розвитку захворювань тканин пародонта в дітей підліткового віку нами було проведено анкетування дітей віком 12-15 років за допомогою Google-форми. Загальна кількість респондентів склала 155 осіб. Відбувалося опитування через соціальні мережі, тому було неупередженим та анонімним. Питання були об'єднані в декілька блоків, а саме збір загальних даних, інформація про спосіб життя та блок стоматологічних питань, що дають уявлення про захворюваність тканин пародонту.

Результати опитування подавалися у процентному співвідношенні до кількості одержаних відповідей на них. Використані методи описової статистики. У дослідженні витримані всі біоетичні норми, що стосуються клінічних досліджень відповідно до положень GCP (1996 р.), Конвенції Ради Європи про права людини та

біомедицину (від 04.04.1997 р.), Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участю людини (1964-2013 рр.), наказів МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перший блок запитань, що був нами проаналізований присвячено дослідженню харчового раціону, шкідливих звичок та загальносоматичного стану здоров'я дітей.

Як відомо, збалансоване харчування та його режим відіграють важливу роль в розвитку захворювань тканин пародонта. Згідно з даними анкетування: 47,3 % респондентів харчуються без чіткої системи, 7,3 % – приймають їжу 4 рази на добу; 32,7 % – 3 рази на добу; 12,7 % – 2 рази на добу.

Окрім кількості прийомів, важливим критерієм харчування є його наповнення. Саме тому, ми зробили спробу проаналізувати продовольчі вподобання серед дітей: 89,1 % дітей надають перевагу фруктам, що є навіть більшим за кількість тих, хто полюбає солодощі (80 %). Кількість тих, хто споживає м'ясо склала 83,6 %, та переважає над тією, що обирає рибу (61,1 %) та морепродукти (61,8 %). «Антифаворитами» дитячого смаку були ягоди, обрали (65,5 %) та рослинна їжа (60 %).

На жаль, асортимент продуктів, що містять прості вуглеводи є чималим. Усі ці продукти користуються попитом, особливо серед дитячого населення. На рисунку 1 наведені ласощі, які набрали найбільшу кількість балів.

Вода – це одне з найбільших джерел мікроелементів для організму дитини, а саме фтору, норма якого у питній воді складає від 0,5 до 1,5 мг/л. Саме тому наступним питанням у нашій анкеті стало з'ясування джерела споживання води у дитини. Згідно даних анкетування 60 % респондентів, споживає бутильовану воду, 20 % – криничну, 7,3 % – з-під крану та 12,7 % обирають інше джерело питної води для повсякденного споживання.

Інші соматичні захворювання можуть впливати на стан тканин ротової порожнини. Тому цей критерій було також враховано під час формування даного анкетування. Згідно результатів анкетування у 29,1 % випадків мають місце системні захворювання, структуру яких наведено на рисунку 2.

Яким солодошам надаєте перевагу?

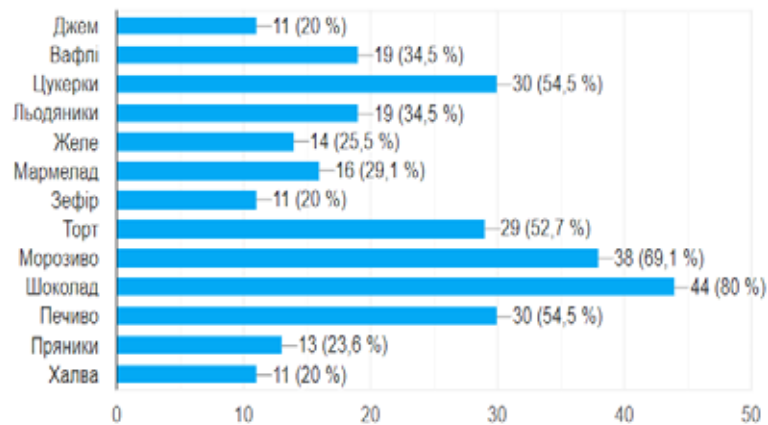

Рис. 1. Солодоші, що домінують у раціоні дітей віком 12-15 років

Якщо «Так», оберіть або вкажіть власний варіант:

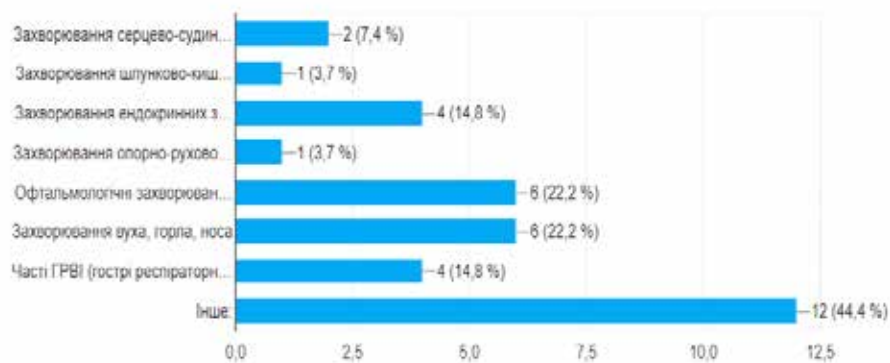

Рис. 2. Соматичні захворювання дітей віком 12-15 років

Таблиця 1

Інформація щодо проведення профілактичних стоматологічних заходів серед дітей віком 12-15 років

Запитання	Результати анкетування				
	так 70,9 %		ні 29,1 %		
Чи відвідуєте Ви стоматолога із профілактичною метою?					
Скільки разів на день Ви чистите зуби?	1 раз 20 %	2 рази 70,9 %	за потреби 9,1 %	не чищу 0 %	
Якою пастою Ви користуєтесь?	з відбілюючим ефектом 25,9 %	з кальцієм та фтором 18,6 %	з екстрактами лікарських рослин 25,9 %	з освіжаючим ефектом 29,6 %	з фруктовим смаком 0 %
Яка жорсткість Вашої щітки?	жорстка 7,3 %	середня 54,5 %	м'яка 12,7 %	дуже м'яка 3,6 %	не знаю 21,8 %
Чи користуєтесь Ви жувальною гумкою?	тільки після їжі 12,5 %	рідко 62,5 %	постійно 16,7 %		коли нервуюсь 8,3 %
Оберіть ті засоби для догляду за ротовою порожниною, якими Ви користуєтесь додатково:	ірригатор 3,7 %	ополіскувач 20,4 %	зубна нитка 33,3 %	зубні йоршики 3,7 %	не користуюсь 38,9 %
Чи довіряєте Ви своєму лікарю?	так 91,1 %		ні 8,9 %		

Важливим питанням у вивченні будь-якого захворювання є його профілактика. У таблиці 1 наведені результати опитування дітей щодо профілактики стоматологічних захворювань.

Висновки з дослідження. Таким чином, не зважаючи на значну просвітницьку та профілактичну роботу серед населення, проблемними залишаються питання раціонального харчування, що, своєю чергою, несе прямий негативний вплив на стоматологічне здоров'я, а саме стан тканин пародонта. Результати анкетування показали,

що рівень знань дітей є недостатнім для формування правильних гігієнічних навичок, а також, необхідність проведення профілактичних заходів щодо захворювань тканин пародонта. Довіра до стоматолога є ключовим елементом успішного лікування та догляду за здоров'ям ротової порожнини. Довіра формується через професіоналізм, емпатію та якісну медичну допомогу.

Перспективою подальших досліджень є вивчення регіонально обумовлених чинників ризику розвитку захворювань тканин пародонта в дітей підліткового віку.

REFERENCES

1. Reizvikh OE, Ivanov VS, Denha OV, Sukhomeylo DO, Shnayder SA. Analysis of dental care for children during martial law. *Visnyk Stomatolohii*. 2023;(122):31-8.
2. Khomenko LO, Bedenko NV, Ostapko OI, Holubeva IM. Pediatric periodontology: state of the problem in the world and Ukraine. *Novyny Stomatolohii*. 2016;(88):67-71.
3. Kaskova LF, Berezhna OE, Novikova SV. Problems of chronic catarrhal gingivitis in children and solutions. *Poltava: NVP Ukrpromtorgservis*; 2015. 86 p.
4. Sağlam G, Dağ A. Gingival and periodontal diseases in children. *Journal of Dental Sciences and Education*. 2023;1(2):55-60. Available from: https://journal-jdse.com/upload/article/JDSE-2023-0000017_Publish.pdf
5. Al-Ghutaimel H, Riba H, Al-Kahtani S, Al-Duhaimi S. Common periodontal diseases of children and adolescents. *Int J Dent*. 2014;850674. Available from: <https://doi.org/10.1155/2014/850674>
6. He J, Cheng L, Rastelli ANS, Deng D. Oral bacteria: friends and foes? *Pathogens*. 2023;12(11):1319. Available from: <https://www.mdpi.com/2076-0817/12/11/1319>
7. Xiao J, Fiscella KA, Gill SR. Oral microbiome: possible harbinger for children's health. *Int J Oral Sci*. 2020;12(1):1-13. Available from: <https://www.nature.com/articles/s41368-020-0082-x>
8. Dent SC, Berger SM, Griffin JS. Biocultural pathways linking periodontal disease expression to food insecurity, immune dysregulation, and nutrition. *Am J Hum Biol*. 2021;33(2) Available from: <https://doi.org/10.1002/ajhb.23549>
9. Li W, Shang Q, Yang D, Peng J, Zhao H, Xu H, et al. Abnormal micronutrient intake is associated with the risk of periodontitis: A dose-response association study based on NHANES 2009-2014. *Nutrients*. 2022;14(12):2466. Available from: <https://doi.org/10.3390/nu14122466>
10. Alanazi LM, Alturaif DJ, Alhassan MH, Alshahrani AMS, Al-Ghamdi RJS, Shabi MMA, et al. Effect of parental history of periodontal disease on children. *Saudi J Oral Dent Res*. 2022;7(8):192-200. Available from: https://saudijournals.com/media/articles/SJODR_78_192-200.pdf
11. Guha Biswas P, Mohan A, Kandaswamy E. Treatment of periodontitis affecting human primary teeth – a systematic review. *Dent J*. 2023;11(7):171. Available from: <https://www.mdpi.com/2304-6767/11/7/171>
12. Triantafyllia V, Georgios T. Periodontal diseases in children and adolescents affected by systemic disorders: a literature review. *Int J Oral Dent Health*. 2018;4(1). Available from: <http://dx.doi.org/10.23937/2469-5734/1510055>
13. Hodovanets OI, Kitsak TS. Condition of periodontal tissues in adolescents considering somatic factors. *Klinichna ta Eksperymentalna Patolohiia*. 2022;2(80):45-9. Available from: <https://doi.org/10.24061/1727-4338.XXI.2.80.2022.08>
14. Popovych ZB, Rozhko MM, Chubii IZ, Kukurudz NI. Ecology and dental health of Ukraine's population: cause and effect relationship. *Suchasna Stomatolohii*. 2022;(1-2):42-6.